

Twee telers over hun ervaringen met nieuw rozenschermdoek

Van Baar: 'Door open structuur is

Lars van Baar: "We verduisteren met een XLS Obscura Revolux B/W, dat 99,5% scherming geeft en 50% energiebesparing. Het doek is vlamvertragend."

Lars van Baar van kwekerij Baardenburg en Paul van Wingerden van Wings Roses kozen voor het nieuwe rozenschermdoek XLS 13 F AOUO, dat zorgt voor 30% scherming en 20% energiebesparing. Het doek geeft iets minder zonwering dan andere doeken, zoals XLS 14 F, maar het doorgelaten licht is mooi diffuus. Beide telers hebben inmiddels een jaar ervaring.

TEKST EN BEELD: MARLEEN ARKESTEIJN

Kwekerij Baarenburg in Heerhugowaard is nog maar een jaar oud. Het 3,5 ha grote bedrijf is volgens de laatste stand van de techniek gebouwd. Over de scherminstallatie is goed nagedacht. Lars van Baar was betrokken bij de ontwikkeling van het nieuwe rozendoek XLS 13 F AOUO. De 'Grand Prix' rozen staan er mooi bij in het diffuse licht van het gesloten scherm.

Samen aan de slag

Kwekerij Baarenburg is van Lowie van der Burg en Lars van Baar. Van der Burg had al kwekerij Rozenburg met zijn vrouw in Stompvoren. Lars heeft na zijn MAS-opleiding eerst een aantal jaren gewerkt en een HBO-opleiding bedrijfskunde gevolgd. Daarna heeft hij een aantal jaren bij Van der Burg gewerkt en in de VS als bedrijfsleider op een rozenkwekerij.

"Van der Burg wilde zijn bedrijf uitbreiden. Toen dat daar niet kon, hebben we ervoor gekozen samen nieuw te bouwen. Ik heb de dagelijkse leiding op kwekerij Baarenburg. Van der Burg onderhoudt de externe contacten."

Het bedrijf is zo ingericht, dat het in de toekomst nog kan doorgroeien naar 6 ha. "We hebben nog geen concrete bouwplannen. We willen eerst hier de teelt optimaliseren."

Belichten en schermen

"We belichten van 1 november tot 1 maart 24 uur per dag met een capaciteit van 170 micromol (13.000 lux) als de warmte het toelaat. We verduisteren met een XLS Obscura Revolux B/W, dat 99,5% scherming geeft en 50% energiebesparing. Het doek is vlamvertragend. Het liefst trekken we geen kier en luchten we veel. Als je niet bang bent om te luchten, zijn er goede mogelijkheden om de extra warmte kwijt te raken. We spelen met de verwarming als het verduisteringsscherm dicht is om geen onnodige warmte via de verwarming in te brengen."

Deze telers kunnen eventueel met de helft van hun lampen belichten als het te

Sinds een jaar is er een nieuw rozenschermdoek op de markt. Dit doek is iets meer open dan de andere doeken die rozenkwekers gebruiken.

scherm goed gesloten te houden'

Paul van Wingerden: 'Als het scherm dicht is, voelt het aan als krijt op het dek'

Paul van Wingerden begon 18 jaar geleden met zijn rozenbedrijf. Vijf jaar geleden is Wings Roses in Kwintsheul helemaal vernieuwd tot een bedrijf van 1,3 ha met een poothoogte van 4,5 meter en een belichting van 8.600 lux. Na de laatste verbouwing heeft hij een verduisteringsdoek aan laten brengen en sinds vorig jaar het nieuwe rozendoek XLS 13 F AOUO.

"Van Wingerden teelt op zijn nieuwe bedrijf al weer voor de derde keer 'Passion'. "Ik was een van de eerste met dit ras en het loopt nog steeds goed. Het sterke punt is de goede verhandelbaarheid." De rozenkweker belicht maximaal 20 uur, omdat hij op basis van zijn ervaring vindt dat 'Passion' vier uur donker nodig heeft. Tussen 20.00 en 24.00 uur is het donker op het bedrijf.

Geen stroom terugleveren

"Ik lever geen stroom terug. Toen ik nieuw bouwde, heb ik een WKK van 600 kwatt aangeschaft en besloot ik de helft van de stroom in te kopen. Terugleveren van stroom was op dat moment niet interessant genoeg. Veel andere rozenkwekers houden een donkerperiode aan tussen 16.00 en 20.00 uur omdat de elektriciteit dan duur is. Ik gebruik mijn verduisteringsdoek alleen als energiedoek wanneer de buitentemperatuur lager is dan 2 graden."

Als verduisteringsdoek heeft deze teler gekozen voor XLS SL 95 W/W, dat het licht voor 95% afschermt. Daar zou hij nu niet meer voor kiezen. Dit doek heeft één op de 15 bandjes open. "Ik dacht dat de kou geleidelijk door de open bandjes in het gesloten doek omlaag zou gaan. In de praktijk rolt de kou over het scherm naar de gevel en zakt daar op één plaats door de kiertjes omlaag. Op dit moment zie je meer rozentelers kiezen voor 99,5% dicht doek en daarin een kier trekken."

Ook Van Wingerden startte een jaar geleden met het nieuwe, meer open rozendoek. "Ik wilde graag een tweede scherm om 's zomers zo laat mogelijk te hoeven krijten. Het nieuwe doek is 50% open. Vorig jaar heb ik overigens wel gekrijt, omdat ik toen een jong gewas had."

De teler is erg tevreden. "Met dit scherm is de temperatuur onder en boven ongeveer gelijk. Het aluminium bandje moet de straling weghouden. Het schermeffect is goed. Als het scherm dicht is, voelt het aan als krijt op het dek. Ik meet de bladtemperatuur

Paul van Wingerden: "Ik wilde graag een tweede scherm om 's zomers zo laat mogelijk te hoeven krijten."

met een infraroodcamera. Als het scherm dicht gaat, stabiliseert de ruimte- en bladtemperatuur. Ik heb niet het idee dat het scherm effect heeft op de hoeveelheid CO₂ of vocht in de kas. Als het scherm dichtgaat en de zon zet op, daalt de RV in de kas. De RV zakt niet als gevolg van het scherm, maar door de straling- en temperatuuroptname buiten."

Behalve een tweede scherm heeft deze teler ook daksproeiers genomen om niet te hoeven krijten en om te koelen. In de warme periode dit voorjaar ging het prima. "Het gewas kon zich goed herstellen door de koude nachten. Met 24 tot 25 graden buiten is te werken. Mensen zonder zomerscherm krijten eerder."

De rozenteler is ook positief over het gelijkmatiger stralingsverloop bij het openen en sluiten van het scherm. "De XLS 13 F AOUO gaat al bij 450 Watt instraling dicht. De XLS 14 F, die ook regelmatig wordt gebruikt, gaat pas dicht bij 600 Watt."

warm wordt en zetten dan zuivere CO₂ in om geen warmte te hoeven vernietigen. "Met de vier uur donkerperiode van afgelopen seizoen was het ook mogelijk soms een kleine temperatuursverhoging onder het doek te accepteren. Hierop zullen we komend seizoen anders moeten anticiperen, als de donkerperiode wordt verlengd. We wekken twee megawatt op, kopen er twee in, maar kunnen ook twee megawatt terugleveren."

Schermen voor schaduw

De telers zochten samen met de leverancier naar een wat meer open scherm. Dit leidde tot de ontwikkeling van het XLS 13 F AOUO scherm, met afwisselend dichte bandjes (aluminium en ultra doorzichtig) en helemaal open bandjes.

Na een jaar kan Van Baar tevreden zeggen: "Door de open structuur kunnen we het scherm goed gesloten houden. Er is voldoende luchtuitwisseling, de warmte blijft buiten en het zonlicht wordt tot 30% weggeschermd. Als het scherm dicht is, kun je een beetje tegenwind geven om de warmte weg te koelen door aan de windzijde het raam een beetje open te zetten. Het ventilatievoud stijgt zo door een kleine ingreep.

De warmteophoping is minder dan bij andere doeken. De verdeling van de warmte-uitwisseling is beter dan bij andere doeken waar je een kier moet trekken. "Bij een kier trekken ontstaat een schoorsteeneffect, waardoor meer CO₂ verloren gaat én er kan een baan zonlicht naar binnen vallen. Bij het nieuwe scherm

blijft het licht mooi diffuus."

Bijkomend voordeel is dat de teler nog niet heeft hoeven krijten. "Alleen vorig jaar aan het begin van de teelt toen we jonge planten hadden staan, hebben we gekrijt."

Sinds een jaar is er een nieuw rozenscherm-doek op de markt: XLS 13 F AOUO. Dit doek is iets meer open dan de andere doeken die rozenkwekers gebruiken, maar het doorgelaten licht is meer diffuus. Rozenkwekers Lars van Baar en Paul van Wingerden zijn tevreden gebruikers van het eerste uur. De luchtuitwisseling door het scherm is goed. Luchten boven het scherm gaat prima. Het scherm kan goed gesloten blijven.

SAMENVATTING